

ELDRARÁÐSTEVNA

SLEPPA IKKI VIÐ AT AVGERA OKKARA EGNU LAGNU

– Vit hava fleiri ferðir spurt, um vit kunnu sleppa við, men landsstýrið hevur sagt nei hvørja ferð

Áki Bertholdsen

Pensjónistar sleppa ikki at vera við í arbeiðnum at gera eina nýggja pensjónsskipan.

Tað staðfesti Arne Thorsteinsson, formaður í Landsfelag Pensjónista, á eldraráðstevnu í Havn, leygardagin

– Sostatt sleppa vit ikki at vera við í arbeiðnum, sum hevur avgerandi ávirkan á okkum, leggur formaðurin í Pensjónistafelagnum, afturat.

Í nógv ár hava politikararnir arbeitt við at gera eina pensjónsnýskipan og í hesum sambandi hevur landsfelagið hjá pensjónistunum fleiri ferðir biðið landsstýrið um at sleppa við í nevdina, sum skal gera nýskipanina. Men tað vil landsstýrið ikki og tað undrar Arna Thorsteinsson almikið.

– Politikararnir siga, at tað sjálvsagt, at fiskivinnan er við í arbeiðnum at gera eina fiskivinnunýskipan. Men tað er heilt ómøguligt at lata pensjónistar vera við í arbeiðnum at gera eina pensjónsnýskipan, helt hann turrisliga fyri.

Fáa ávirkan

Eyðgunn Samuelsen, landsstýrskvina í almannamálum, visir hesum aftur. Hon vátar, at pensjónistafelagið er ikki við í nevdini, sum skal gera eina pensjónsnýskipan. Hetta er tí, at talan verður um eina nevnd við umboðum úr teimum politisku flokkunum.

– Endamálið er at finna eina politiska semju um eina pensjónsnýskipan. Men tá ið ein semja er funnin, fær pensjónistafelagið ríkiligt høvi til at gera sínar viðmerkingar til semjuna, sigur Eyðgunn samuelsen.

Arne Thorsteinsson sigur, at tað als ikki tað sama at vera við í arbeiðnum at gera nýskipanina, og bara at fáa høvi til at gera viðmerkingar til hana, tá ið hon er liðug.

– Eru vit heppin, verður skrivið lagt við, tá ið uppskotið verður lagt fyri lögtingið, sigur hann.

Men hann heldur eisini, at tá ið uppskotið er skrivað, er ringt at fáa broytingar og tí vil hann, at landsfelagið hjá pensjónistunum skal fáa ávirkan á arbeiðið at gera sjálvtt uppskotið.

Arne Thorsteinsson hevur víst á í øðrum greinum her

á síðunum, at eftir hansara tykki, krevjast stórar broytingar á pensjónsøkinum.

Eitt, sum krevur at verða broytt, er, at nú er skipanin avtikin, har fólkapensjónir hækka sjálvvirkandi, so hvørt sum prísirnir í samfelagnum hækka. Avleiðingin av tí er, at keypiorkan hjá pensjónistum minkar alsamt, so hvørt prísirnir hækka.

– Í roynd og veru merkir hetta, at »fólkapensjónin er sett til avvikling« segði Ólavur Christiansen, búskaparfrøðingur, sum eisini var við á ráðstevnuni.

– Vit liva í einum fólkarræði, og sjálvandi verður pensjónistafelagið spurt, og sjálvandi fara vit at tosa við pensjónistafelagið um nýskipanina, kvittaði Eyðgun Samuelsen.

Í hesum sambandi kann viðmerkjast, at í samgonguskjalinum stendur, at í sambandi við eina fiskivinnunýskipan, skal »Ein breitt samansettur arbeiðsbólkur við fakligum førleikum og vinnuligum royndum« skal setast at gera politiska myndugleikanum eitt tilmæli um eina nýskipan.

aki@sosialurin.fo

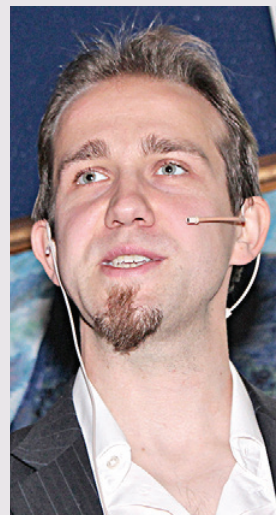
Kann taka hugin frá fólki at spara

Tað kann geva baksláttur at taka almennu fólkapensjónina frá teimum vælbjargaðu, og teimum, sum hava sínar egnu, góðu pensjónir.

Tað heldur Kristian Kongshøj, vælferðargranskari á universitetinum í Ålborg, sum helt fyrilestur á eldraráðstevnu í Havn leygardagin. Har varð hann spurður um, tað er væntandi, at fólkapensjónin fer at hvørva, so hvørt sum fleiri og fleiri hava sínar egnu, privatu pensjónir.

Hetta er eitt kjak, sum eisini hevur verið rættiliga heitt í Føroyum til tíðir, tí summir flokkar tvíhalda um, at fólkapensjónin skal vera ein mannarættur hjá øllum, eisini hjá teimum sum hava sínar egnu pensjónir.

Hinvegin halda aðrir politikarar, at tað er ongin orsök til at vælbjargað eisini fáa almenna fólkapensjón. Pensjónin eigur heldur at verða brúkt til at lyfta tey, sum ikki hava kunnað spart saman til sína egnu pensjón, upp, so at tey fáa eina hægri fólkapensjón, enn tey fáa ídag.

– Verða fólk, sum spara saman til sína egnu pensjón, revsað við at missa almennu fólkapensjónina, kann tað taka hugin frá teimum at spara, sigur Kristian Kongshøj, vælferðargranskari

Kristian Kongshøj heldur, at hjá nógvum í Danmark er almenna fólkapensjónin er eitt tjóðskaparligt vartekin, og har eru tað ongir politikarar, sum tosa um at avtaka hana.

Men hann heldur, at politikarar gloyma, at skulu tey, sum spara saman til sína egnu pensjón, missa fólkapensjónina, tekur tað

hugin frá teimum at spara saman til sína egnu pensjón.

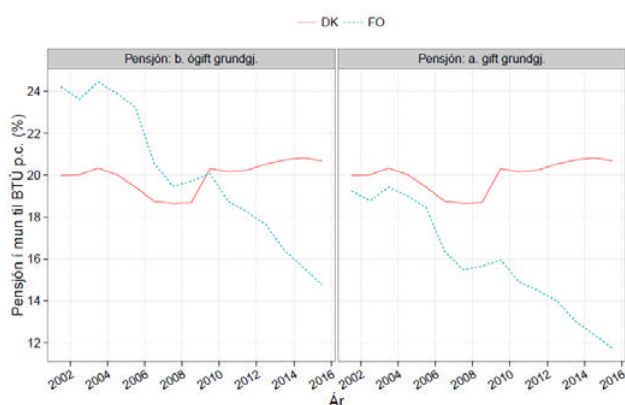
Hetta er serliga galdandi fyri tey, sum hava tær lægru inntøkur, tí skal revsingin fyri at spara saman til sína egnu pensjón, vera, at tey afturfyri missa ta almennu fólkapensjónina, tekur tað hugin til at spara, frá teimum.

Hann sigur, at hjá summum bólkum er veruligi skatturin av eini pensjón, sum er samansett av ymsum veitingum, eisini samansparing, rættiliga høgur. Ein orsök er, at tey, sum hava sínar egnu samansparingar, missar ávisar almennar veingar, sum verða ásettar eftir inntøkuni, og tað er ein trupulleiki.

Í lötuni verður sostatt tosað um í Danmark, hvussu skipanin kann broytast, fyri at eggja teimum við lægri inntøkum, at spara meiri saman til pensjón. So heldur enn at minka almennu fólkapensjónina til tey, sum spara saman, kann úrslitið vera, at hon hækkar eitt sindur.

aki@sosialurin.fo

DK pensjón í mun til BNP og FO pensjón í mun til BTÚ 2001–2015

Hetta er ein talva, Arne Thorsteinsson leggur stóran dent á, tí hon visir, skilliga, hvussu nógv føroyska fólkapensjónin fellur afturímóti bruttotjóðarúrtøkuna. Danir brúka eini 20 prosent av samfelagskakuni til grundupphæddina í fólkapensjónini. Í Føroyum vóru vit væl við fyri nøkrum árum síðani, men síðani hevur fallið verið stórt og nú brúka vit bara úr sløkum 12 prosent, upp í 14 prosent av bruttotjóðarinntøkuni til grundupphæddina í Fólkapensjónini, altso nógv minni enn danir, so vit verða meiri og meiri afturúrsgild. Serliga eftir 2010 fara pilarnar í Føroyum beint á høgdið. Tað hongur sjálvandi saman við tí stóra vøkstrinum, sum hevur verið í samfelagnum, men hetta visir so eisini, at pensjónistarnir hava als ikki fingið lut í búskaparvøkstrinum, sum hevur verið.

DK pensjón í mun til BNP og FO pensjón í mun til BTÚ 2001–2015

Verða fólkapensjónirnar í Føroyum og í Danmark, tá ið viðbøtur eru taldar við, samanborið við bruttotjóðarúrtøkuna, sæst eisini, hvussu nógv gloppið ímillum fólkapensjónina í Danmark og í Føroyum er. Og tað sæst eisini, at gloppið alsamt veksur. Í 2001 brúktu danir góð 40 prosent av bruttotjóðarúrtøkuni til fólkapensjónir til stakar pensjónistar, og føroyingar brúktu 37 prosent. Men síðani hevur pensjónin í Føroyum verið í frium falli, so at nú fáa føroyskir fólkapensjónistar nógv minni part av samfelagskakuni, enn fyri 15 árum síðani, men serliga grefligur er munurin, tá ið støðan í Føroyum verður samanborin við støðuna í Danmark.

DK pensjón í mun til DBNI og FO pensjón í mun til TBTI 2001–2015

Hendan talvan er eisini, hvussu djúp, gjógvin ímillum føroyskar og danskar fólkapensjónir, eru vorðnar. Í 2001 fingur stakir pensjónistar í Føroyum eini 33 prosent av bruttotjóðarinntøkuni, men nú er tað fallið niður í 27 prosent, so stakir, føroyskir pensjónistar fáa minni og minni part av samfelagskakuni. Í Danmark er gongdin øvugt, har fingur stakir fólkapensjónistar sløk 42 prosent av bruttotjóðarinntøkuni í 2001, men tað talið er nú vaksið upp á góð 46 prosent. Og hjá giftum pensjónistum er gongdin tann sama og gjógvin ímillum føroyskar og danskar fólkapensjónistar verður djúpari og djúpari.